

ALGIS MICKŪNAS

Civizacijų erdvės-laiko morfologijos

Santrauka

Naują Gebserio fenomenologinę priegą daugelis mokslininkų pastebėjo būtent dėl to, kad ji išlaisvino juos nuo ribotų mokslinių metodikų suvaržytų „subjekto-objekto“, „savasties-pasaulio“, „aukšto-žemo“, „priežasties-pasekmės“ ir kitais dualumais. Gebseris teigia, kad tokias dualistines metodikas grindžia trijų dimensijų erdvė ir linijinis laikas, kurie ir sudaro pagrindinę šiuolaikinių Vakarų, kuriuos jis vadina intelektualiai-racionalia civilizacija, morfologiją. Straipsnyje atkreipiamas dėmesys į tai, kas dažnai

pamirštama, o būtent, kad tyrinėjimai neretai remiasi pagrindais ir teiginiais, kurių kilmės pats tyrėjas iki galo nereflektuoja. Kitaip tariant, tyrėjas nepastebi, kad jo teoriniai ir metodologiniai pagrindai glūdi pačioje intelektualios-racionalios civilizacijos morfologijoje. O tai, žinoma, reiškia, kad jo pagrindai yra per siauri. Straipsnyje keliama svarbi užduotis – pagrįsti metodą, kuris apimtų daugybę sričių ir žmogiškosios patirties aspektų, netaikant jiems empirinės ir idealistinės minties mokyklų praktikuojam redukcionizmo.

Esminiai žodžiai: Jeanas Gebseris, integrali sąmonė, mitinis suvokimas, garso erdvė, erdvės-laiko struktūros, civilizacinė morfologija, lyginamosios civilizacijų studijos.